

V času od 1.10 do 31.11.1993 sem sodelovala pri urejanju in postavljanju etnološke zbirke v gradu Velika Nedelja.

V prostorih grajske žitnice pa sem urejala etnološke predmete, jih ponovno evidentirala in dokumentirala. Obdelanih je bilo 1359 predmetov.

POHOD PRIJATELJSTVA MAVHINJE - GORJANSKO

Terensko delo študentov vizualne antropologije

24.4.1994, nedelja

Jutro je obljubljal dan poln doživetij. Odhod ob 6³⁰ z dvorišča SAZU. Zgodnja ura - slabe posledice. Prevozili rdečo luč in se izognili zamudi na našem končnem cilju (ne vprašajte, kdo je vozil). Ljubljana-Razdrto-Štanjel-Gorjansko. Kraška vasica (Dolenji Kras), ki ji je kombi pokvaril prebujajoči spanec. Bili smo sicer tihi in oprezujoči, saj nas je pokrajina ob poti premamila. Kamen, bujno zelenje in barve, ki te kar vabijo, da se ustaviš in začneš fotografirati.

Zbirališče vseh udeležencev pred cerkvijo. Zanimiv pogled na množico ljudi, ki so vsi praznično razporejeni in oblečeni. S to prireditvijo hočejo doseči, da bi bil maloobmejni prehod spremenjen v mednarodni, kajti ljudje z obeh strani ne morejo prestopiti meje ponoči in zgodaj zjutraj. Mi smo prišli na prireditev, ker smo hoteli doživeti stare kraške poti, ki jih je presekala meja. Po teh poteh so ljudje hiteli na obisk, na svoja posestva, s trgovskimi nameni... Ta prireditev je bila edinstvena priložnost za nas, ki nimamo dvolastniških izkaznic, da gremo čez mejo po stari poti. Zdelo se nam je potrebno, da to tudi dokumentiramo. Vsak je dobil šest črnobelih ali diafilmov. Organizatorji, kot je bilo videti, so imeli vse pod kontrolo. Čeprav sem bila tudi jaz ena od fotografinj, se bom drugič raje posvetila pisalu kot objektivu. Različni motivi neutrudnih rok Vesne, Sašota, Urha in Naška so se vrstili v nedogled.

Avtobus na meji ni imel težav. Mavhinje - prijazen zaselek - so nas pričakale s pihalno godbo in kulturnim programom. Malica za udeležence (mortadela, mmm!). Otroški glasovi pevskega zbora so ponesli želje ljudi v višave in srce je zaigralo ob misli, da prihajajo rodovi, ki se bodo še v bodoče zavzemali za odprto mejo. V Mavhinjah smo se seznanili s svobodnim fotografom Sergiom Ferrarijem, tudi odličnim filmskim in TV snemalcem. Povedal nam je nekaj svojih izkušenj o novinarski fotografiji. Pot nazaj se je vila pod žgočim soncem med kraškim rastlinjem in travniki, polna kamenja, ki se je mešalo z rdečo prstjo, na vsaki strani pa kamnita ograda. Par korakov od poti smo spotoma odkrili ruševine vojaške bolnišnice iz prve svetovne vojne v kavernah.

Ljudska godca na pohodu Mavhinje - Gorjansko (foto: V. Maličnik)

Ob 12. uri krajša slovesnost na meji. Govori, glasba, petje. Dobili smo papirnate sestavljive kape z imeni sponzorjev. Veselje je popestril starček z bobnom in činelami.

Ob prihodu gorjansko kosilo. Na vaškem travniku so že bile postavljene klopi in srečelov. Prijetno je dišalo in naši želodci so se že oglašali. Vendar fotograf ne sme nikdar počivati; ena žlica, ena fotografija. Z Vesno sva si zaželeli nekaj sladkega. Ne vem imena gostilne, nahaja se nasproti cerkve. Tam strežejo božansko rolado s svežimi jagodami (pojedli sva štiri kose). Prijazna gospa nama je zaupala recept. Upam, da bo uspel. Vrhunec prireditve sta pomenila govora Poldeta Bibiča in senatorja Darka Bratine. Slednji je počastil našo skupino z osebnim obiskom in z udeležbo pri skupinski fotografiji.

Po pravici povedano, smo si vsi želeli doživeti še kaj novega. Ko si enkrat zagret in v akciji, bi samo ustvarjal. Na izrecno povabilo organizatorjev skavtskega jurjevanja smo šli v Gabrovec (Italija).

Jurjevanje je glavni letni praznik skavtov. Prireditve družabnega značaja in obenem zaznamovana z narodno obrambno noto: vzdrževanje etnične zavesti in učenje materinega jezika. Veselo jih je bilo pogledati. Vseh starosti so sedeli okrog tabornega ognja. Z njimi so bili tudi starši. Družinsko srečanje popestrjeno s šaljivimi

igrami in podelitvijo priznanj najuspešnejšim skupinam. Sodelovali so vsi, mladi in stari. Pesmi ob kitari: Gorska roža, Siva pot, Mrtva reka.

Ker je bilo morje blizu, smo si zaželeli namočiti utrujene noge. Odpeljali smo se na obalo v Sesljan. Sonce je zahajalo, a dneva še ni bilo konec. Zadnji posnetki. Par fotografij na skali, v vodi, za spomin na dan, ki smo ga doživeli skupaj. Utrujeni, polni upov in malo zmedeni zaradi vseh vtisov in prijaznih ljudi, ki smo jih srečali na poti. Popadali smo po sedežih. Pogovor še ni zamrl. Sašo je izstopil v Sežani. Urh je zaspal, Vesna in jaz pa sva načeli temo (kot bodoči etnologinji): družbeni odnosi na vasi in v mestu v povezavi z najinima fantoma (o tem sva imeli vsaka svoje poglede).

Zaključek mi ni šel nikoli dobro od rok. Zahvala gre seveda vsem (tudi ljudem, ki jih nisem omenila), še posebej pa vsem Kraševcem, s katerimi smo se srečali. Rezultat našega terenskega potepanja je preko 300 fotografskih posnetkov, ki jih še razvrščamo, analiziramo. S praktičnim delom se bomo najbolj naučili ravnanja s fotografskim aparatom in urejanja gradiva, kar vse sodi k dobri vizualni raziskavi.

Vlasta Voda